

**CURRICULUM
DE BAZĂ**

DOCUMENTE REGLATOARE

CHIȘINĂU, 1996

Conta

**MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

**INSTITUTUL DE ȘTIINȚE PEDAGOGICE
ȘI PSIHOLOGICE**

**CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM
ȘI EVALUARE**

**CURRICULUM DE BAZĂ
DOCUMENTE REGLATOARE**

CHIȘINĂU, 1996

Coordonatori:

- **Dr. Simeon MUSTEAȚĂ**
Vice-ministru al Învățămîntului,
Președinte al Consiliului Național
pentru Curriculum și Evaluare
- **Dr. Nicolae BUCUN**
Director al Institutului de Științe
Pedagogice și Psihologice
- **Dr. Vladimir GUȚU**
Director Adjunct al Institutului de
Științe Pedagogice și Psihologice

Consultant științific:

- **Dr. Alexandru CRISAN**
Șeful Departamentului Curriculum
Institutul de Științe ale Educației —
București, Expert-consultant al
Băncii Mondiale

Colectivul de autori:
Limba și literatura
română

Vladimir Guțu
Vladimir PÎSLARU,
Viorica GORAȘ,
Victor ȚIMPĂU
Irina Gantea

Georg-Eckert-Institut
für internationale
Schulbuchforschung
Braunschweig
-Schulbuchbibliothek -

Limba și literatura
română în școlile
alolingve

Tamara CAZACU
Victor ȚIMPĂU

99/1052

Matematica
Fizica
Biologia
Chimia
Informatica

Aurelia RĂLEANU
Ion BOTGROS
Iurie CRISTEA
Nadejda VELIȘCO
Ion SPINEI,
Ludmila GRIMALISCHI
Valentina HAHEU
Valentina HAHEU
Parascovia COLȚA
Mihai PRIGORSCHI
Ana PRIGORSCHI
Gheorghe RUDIC
Mihai PAIU
Parascovia SECRIERU
Antonina RUSU
Eugen COROI,
Victoria ACCIU,
Ala STÎNGA
Anatol MIRON
Ion BOLAN
Valentina HAHEU
Aglaiia BOLBOCEANU
Viorica CIOBANU

Istoria, filozofia
logică, sociologie
Geografia
Limbile străine

Educația tehnologică

Educație artistică

Educație fizică
Educația civică
Psihologia
Redactor tehnic

MD
Z-7(196)

Documentul de față reprezintă componenta reglatoare a curriculum-ului național și a fost elaborat sub egida Consiliului Național pentru Curriculum și Evaluare, precum și a Institutului de Științe Pedagogice și Psihologice din Republica Moldova.

În realizarea sa, lucrarea a beneficiat de asistența tehnică și financiară a Băncii Mondiale, în cadrul procesului de pregătire a proiectului de reformă a învățământului cofinanțat în colaborare cu Guvernul Republicii Moldova.

În această formă, documentul se adresează cadrelor didactice, factorilor de decizie, specialiștilor din domeniul științelor educației, autorilor de manuale școlare, precum și tuturor celor interesați de problematica învățământului.

CUPRINS

1. PRELIMINARII	5
1.1. STRUCTURA CURRICULUM-ULUI DE BAZĂ	6
1.2. CONCEPTELE CHEIE ALE CURRICULUM-ULUI	8
2. Documentele reglatoare ale curriculum-ului de bază	11
2.1. Obiectivele generale educaționale	11
2.2. Obiectivele generale (transdisciplinare) ale învățămîntului	12
2.3. Obiectivele pe trepte de învățămînt	15
2.3.1. Învățămîntul primar	15
2.3.2. Învățămîntul gimnazial	17
2.3.3. Învățămîntul liceal	20
2.4. Obiectivele pe arii curriculare	23
2.4.1. Obiective privind limba și literatura română	23
2.4.2.(1) Obiectivele științelor socio-umane	25
2.4.2.(2) Obiectivele altor științe socio-umane	26
2.4.3. Obiectivele pentru științe	27
2.4.4. Obiective privind studiul artelor	31
2.4.5. Obiectivele educației tehnologice	32
2.4.6. Obiectivele privind studiul limbilor străine	36
2.5. Obiectivele generale ale disciplinelor	37
2.5.1. Limba și literatura română	37
2.5.2. Matematica	40
2.5.3. Fizica	43
2.5.4. Biologia	48
2.5.5. Chimia	51
2.5.6. Informatica	52
2.5.7. Istoria	55
2.5.8. Geografia	57
2.5.9. Educația muzicală	58
2.5.10. Educația plastică	59
2.5.11. Educația coregrafică	60
2.5.12. Educația fizică	62
2.5.13. Limba română în școlile alolingve	63
2.5.14. Educația civică (morală)	64
2.5.15. Psihologia	65
2.6. Planul de învățămînt	68

1. PRELIMINARII

Reforma curriculum-ului este prin importanță și semnificație o problemă națională. Renovarea acestuia este determinată de factori sociali, economici, politici și educaționali, reprezentînd un domeniu al relațiilor dintre instituțiile de învățămînt, individ și societate.

Reforma curriculum-ului este în mod frecvent consecința necesară a unui proiect de reformă globală a mentalităților, întrucît schimbările la nivel individual și social reclamă schimbări la nivelul sistemului de învățămînt.

Realizarea unei reforme curriculare implică, pe de o parte, un răspuns la ansamblul obiectivelor încredințate educației de către societate, iar, pe de altă parte, la nevoile de dezvoltare liberă și deplină a personalității umane. Un curriculum coerent și pertinent trebuie să permită individului să se regăsească atît în registrul finalităților globale ale societății, cît și în tabloul obiectivelor educaționale generale.

În acest context, curriculum-ul se încadrează în schema largă a politicii educaționale, cuprinzînd acel ansamblu de preocupări teoretice și aplicative care pornesc de la datele și resursele reale ale unei comunități umane și sintetizează opțiunile fundamentale ale acesteia privind formarea eficientă a membrilor săi.

Prezentul curriculum este elaborat pe baza prevederilor Legii Învățămîntului, a Concepției învățămîntului din Republica Moldova, precum și a tendințelor actuale ale dezvoltării curriculare pe plan mondial: în acest sens, documentul poate fi privit ca standard educațional național în sens larg.

1.1. STRUCTURA CURRICULUM-ULUI DE BAZĂ

Curriculum-ul de bază cuprinde ansamblul acelor documente școlare de tip reglator care își propun, în esență, instituirea unei noi calități a învățămîntului prin:

- asigurarea coerenței sistemului
- elaborarea, implementarea, monitorizarea și revizuirea continuă a curriculum-ului național
- proiectarea și ameliorarea continuă a strategiilor de predare-învățare
- determinarea criteriilor de evaluare a diferitelor componente ale sistemului educațional.

Curriculum-ul de bază se constituie din două părți:

Partea A. CURRICULUM-UL DE BAZĂ. DOCUMENTE REGLATOARE, CUPRINZÎND:

1. Nota de prezentare;
2. Obiectivele educaționale generale în Republica Moldova
3. Obiectivele generale transdisciplinare ale sistemului de învățămînt
4. Obiectivele pe trepte ale învățămîntului
5. Obiectivele pe arii curriculare
6. Obiectivele generale ale disciplinelor
7. Planul de învățămînt.

Partea B. CURRICULUM-UL DE BAZĂ. CURRICULUM-UL PE DISCIPLINE

(programele școlare propriu-zise), cuprinzînd:

1. Nota de prezentare
2. Concepția disciplinei
3. Obiectivele generale ale disciplinei
4. Obiectivele de referință pe clase

5. Conținuturile învățării
6. Contexte și oportunități de învățare
7. Sugestii pentru evaluare
8. Sugestii metodologice
9. Bibliografia

Partea întâi (A) a curriculum-ului național — prezentată în broșura de față — este un document cu rol reglator la nivelul politicii educaționale și are scopul de a circumscrie acel corpus de cunoștințe, capacități și atitudini la a căror structurare ar trebui să tindă școala prin ansamblul demersurilor sale educative.

Partea a doua (B) a curriculum-ului național va fi prezentată, din motive tehnice, pe discipline. O broșură aparte se va dedica, pentru moment învățămîntului primar, tocmai datorită caracterului specific al acestui stadiu al școlarității. În ceea ce privește gimnaziul, se vor publica fie broșuri separate pentru fiecare disciplină, fie un volum unitar care va cuprinde toate disciplinele studiate în gimnaziu. Într-o anumită etapă a dezvoltării curriculare din Republica Moldova, probabil că întregul Curriculum Național va apărea într-un volum unic. În ciuda celor menționate, această parte a curriculum-ului este realizată într-o viziune integrată și interdisciplinară, constituind un instrument pentru profesor și elev și un punct de pornire în elaborarea viitoare a manualelor școlare și a ghidurilor didactice. Curriculum-ul pe discipline transpune, de fiecare dată, politica educațională, precum și o anumită teorie a curriculum-ului la nivelul unei discipline școlare date. Din acest motiv, elaborarea curriculum-ului pe discipline (Partea B) se corelează cu toate componentele reglatoare ale curriculum-ului de bază (Partea A).

1.2. CONCEPTELE CHEIE ALE CURRICULUM-ULUI DE BAZĂ

În elaborarea Curriculum-ului de bază, s-au utilizat o serie de concepte cheie, prezente fie în Documentul reglator (broșura de față), fie în Curriculum-urile pe discipline (care urmează a fi publicate în viitor). Sistemul acestor concepte cheie se prezintă succint în cele ce urmează.

1.2.1. OBIECTIVELE EDUCAȚIONALE GENERALE

Obiectivele educaționale generale constituie o categorie curriculară esențială. Definite la un nivel înalt de abstractizare, acestea consemnează așteptările societății, vizînd atît parcursul școlar în ansamblul său, cît și performanțele cele mai generale care ar trebui atinse de către elevi la capătul școlarității. Obiectivele generale constituie expresia opțiunilor politicii educaționale, precum și a tipului de personalitate care se presupune a fi format.

1.2.2. OBIECTIVELE GENERALE TRANSDISCIPLINARE

Obiectivele generale transdisciplinare constituie primul nivel de concretizare a obiectivelor educaționale generale; ele sînt percepute ca un mecanism reglator la nivelul curriculum-ului național.

Obiectivele generale transdisciplinare sunt "modele" care reies din structura personalității și din cea a experienței sociale în sens larg, vizînd sintetic cunoștințele ("a ști"), capacitățile ("a ști să faci") și atitudinile ("a ști să fii") pe care elevii ar trebui să le interiorizeze în cadrul întregului lor parcurs școlar.

1.2.3. OBIECTIVELE PE TREPTE ȘI NIVELURI

Acest tip de obiective are, de asemenea, un caracter transdisciplinar, concretizat însă în cadrul unui anumit ciclu de mai mulți ani școlari. Cu alte cuvinte, este vorba despre obiective transdisciplinare vizînd acțiunea educativă pe parcursul unei anumite trepte de învățămînt (învățămîntul primar, învățămîntul gimnazial etc.)

1.2.4. OBIECTIVELE PE ARII CURRICULARE

Această categorie pedagogică transpune obiectivele transdisciplinare la nivelul unor obiecte de studii înrudite sau a unor grupe integrate de discipline.

1.2.5. OBIECTIVELE GENERALE PE DISCIPLINE

Obiectivele generale pe discipline derivă din obiectivele pe arii curriculare și privesc principalele categorii de cunoștințe, capacități și atitudini care se structurează prin studierea unei anumite discipline. Ca și în cazul altor tipuri de obiective generale, cele referitoare la discipline comportă, în formulare cu un anumit grad de abstracțiune. Obiectivele generale constituie, pe de o parte, sursa formulării obiectivelor de referință ale fiecărei discipline, iar, pe de altă parte, a obiectivelor de evaluare sau a celor operaționale, elaborate de către profesor.

1.2.6. OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ

Obiectivele de referință se elaborează pe baza obiectivelor generale ale disciplinei și se exprimă în termeni de acțiune concretă, relativă la o situație educativă din economia programei școlare. Cu alte cuvinte, ele reprezintă etape parțiale și succesive ale atingerii obiectivelor generale. Din punct de vedere pedagogic, obiectivele de referință trimit spre rezultatele propriu-zise, recomandate a fi atinse de către elev în ceea ce privește cunoștințele,

capacitățile, comportamentele și atitudinile vizate de procesul didactic. Obiectivele de referință se elaborează, de obicei, pe discipline, pentru fiecare an de studiu și pentru fiecare domeniu de cunoștințe, capacități și atitudini avute în vedere.

1.2.7. OBIECTIVELE OPERAȚIONALE definesc noul comportament după ce elevul a parcurs o experiență de învățare. Ele se referă la performanțe măsurabile și detectabile prin schimbări vizibile de comportament școlar. Obiectivele operaționale sînt de obicei — extrem de detaliate. Tocmai din acest motiv, ele reprezintă ultimul nivel în ansamblul ierarhiei obiectivelor. În cadrul lor, se specifică foarte clar performanța de atins, precum și condițiile în care acest lucru este posibil. Datorită caracterului lor amănunțit, dar și al numărului relativ mare la care se poate ajunge, OBIECTIVELE OPERAȚIONALE nu apar de regulă — la nivelul textului numit "curriculum școlar". Ele se elaborează — de cele mai multe ori — de către profesor și vizează unități sau ansambluri de unități de conținut, abordate la nivelul unei anumite lecții sau a unor grupuri de lecții.

Obiectivele generale transdisciplinare, obiectivele pe trepte, cele pe arii curriculare și pe discipline au fost realizate folosindu-se modelul definirii lor pe bază de cunoștințe, capacități și atitudini. O asemenea structurare a avut la bază considerente de ordin tehnic. Este, însă, de la sine înțeles că, expunerea lor a respectat criteriul național, în procesul didactic concret, sedimentare acestor realități are loc în mod integrat, deci în fuziune: aceasta este, de fapt, esența abordării curriculare, așa cum apare ea în documentul de față.

2. DOCUMENTELE REGLATOARE ALE CURRICULUM-ULUI DE BAZĂ

Reforma curriculumului din Republica Moldova este reglată de un ansamblu coerent de obiective. Acestea se prezintă după cum urmează.

2.1. OBIECTIVELE EDUCAȚIONALE GENERALE

(1) Obiectivul educațional major al școlii constă în dezvoltarea liberă, armonioasă a omului și formarea personalității creative, care se poate adapta la condițiile în schimbare ale vieții.

(2) Învățămîntul urmărește:

a) dezvoltarea personalității copilului, a capacităților și a aptitudinilor lui spirituale și fizice la nivelul potențialului său maxim;

b) cultivarea respectului pentru drepturile și libertățile omului, indiferent de apartenența lui etnică, de proveniența socială și atitudinea față de religie — principii consemnate în Carta Națiunilor Unite;

c) pregătirea copilului pentru a-și suma responsabilitățile vieții într-o societate liberă, în spiritul înțelegerii, păcii, toleranței, egalității între sexe și colaborării între toate popoarele și grupurile etnice, naționale și religioase;

d) cultivarea simțului necesității de a munci pentru binele propriu și cel al societății, a stimei față de cei care produc bunuri materiale și spirituale;

e) educarea stimei față de părinți, față de identitatea, limba și valorile culturale ale poporului, precum și față de valorile naționale ale țării în care trăiesc, ale țării din care poate fi originar și ale civilizațiilor diferite de a sa;

f) cultivarea simțului responsabilității față de mediul înconjurător, formarea conștiinței ecologice;

g) asigurarea unei pregătiri fizice multilaterale, cu caracter profesional aplicativ pentru tineretul studios, formarea simțului necesității de practicare a culturii fizice și sportului pe parcursul întregii vieți.

(3) Elevii și studenții vor fi educați în spiritul îndatoririlor civice fundamentale, consfințite de Constituția Republicii Moldova.

2.2. OBIECTIVELE GENERALE TRANSDISCIPLINARE

Învățămîntul general are scopul de a forma o personalitate liberă și armonioasă, structurată pe baza unui set de cunoștințe ("a ști"), capacități ("a ști să faci") și atitudini ("a ști să fii"). Acestea se prezintă astfel:

A. CUNOȘTINȚE

A.1. Cunoștințe din domeniul științelor: fapte (date, informații), teorii (idei, noțiuni, legi, principii, metode, reguli etc.)

A.2. Cunoștințe din domeniul științelor umaniste și socio-umane: fapte (date, informații), teorii (idei, noțiuni, legi, principii, metode, reguli), reprezentări, imagini etc.

A.3. Cunoștințe din domeniul artei în sensul larg al cuvîntului: valori fundamentale (adevăr, bine, frumos, dreptate, libertate etc.), valori estetice, morale, religioase etc.

B. CAPACITĂȚI.

B.1. Capacități de tip cognitiv

B.1.1. — Observarea de fapte și fenomene

B.1.2. — Memorarea și reproducerea logică

B.1.3. — Analiza, sinteza, compararea

B.1.4. — Generalizarea, abstractizarea, concretizarea

B.1.5. — Extrapolarea și discriminarea

B.1.6. — Categorizarea și sistematizarea

B.1.7. — Elaborarea și utilizarea suplă de noțiuni, judecăți, raționamente inductive, deductive, transductive.

B.2. Capacitățile de tip creativ

B.2.1. — Aplicarea practică a principiilor, a legilor, a metodelor, a teoriilor etc.

B.2.2. — Elaborarea de noi idei

B.2.3. — Rezolvarea situațiilor-problemă

B.2.4. — Investigarea și punerea de probleme

B.2.5. — Elaborarea de soluții diverse, originale

B.2.6. — Capacități de percepție, imaginație și gândire artistică.

B.3. Capacități reflexive

B.3.1. — Autocunoașterea

B.3.2. — Autoaprecierea

B.3.3. — Autocontrolul și autoreglarea

B.3.4. — Elaborarea independentă a deciziilor personale.

B.3.5. — Autoexprimarea și autorealizarea

B.3.6. — Flexibilitatea și adaptarea rațională la mediu, grijă față de elementele acestuia

B.3.7. Capacitatea de a se îngriji de corpul și de spiritul propriu.

B.4. Capacități de interacțiune socială

B.4.1. — Inițiativa în stabilirea relațiilor interpersonale

B.4.2. — Integrarea în activitățile în grup

B.4.3. — Cooperarea constructivă

B.4.4. — Soluționarea conflictelor

B.4.5. — Competiția loială

B.4.6. — Perceperea adecvată a situației sociale și elaborarea tacticilor comportamentale.

B.5. Capacități comunicative

B.5.1. — Perceperea adecvată a mesajelor orale și scrise

B.5.2. — Utilizarea limbajului scris și oral

B.5.3. — Inițierea și realizarea unor contacte comunicative

B.5.4. — Ascultarea activă a partenerului

B.5.5. — Perceperea și interpretarea corectă a mijloacelor comunicative nonverbale

B.5.6. — Utilizarea adecvată a unor limbaje de specialitate

B.5.7. Elaborarea tacticii de comunicare în funcție de scopul urmărit și de particularitățile individuale ale partenerului

B.6. Capacități praxiologice

B.6.1. — Utilizarea aparatelor și a tehnicii de uz cotidian

B.6.2. — Utilizarea tehnicii informative

B.6.3. — Inițiativă antreprenorială

B.6.4. — Rezolvarea problemelor economice cotidiene

B.6.5. — Acomodarea la dinamica lumii înconjurătoare

B.7. Capacități psihomotrice

B.7.1. — Capacități motrice generale și speciale

B.7.2. — Coordonarea mișcărilor și orientarea în spațiu

B.7.3. — Rezistență și forță

B.7.4. — Mișcările interpretative.

C. ATITUDINILE FUNDAMENTALE:

C.1. Manifestarea conștiinței de apartenență la o comunitate națională și general umană

C.2. Respectul valorilor general umane, sociale, culturale etc., recunoscute ca atare de către comunitate

C.3. Asumarea sensului responsabilității personale și sociale;

C.4. Exersarea drepturilor și a datoriilor

C.5. Toleranță, solidaritate umană

C.6. Rigoare, obiectivitate, spirit critic

C.7. Autoconștientizarea valorii propriei personalități.

2.3. OBIECTIVE PE TREPTE DE ÎNVĂȚĂMÎNT

2.3.1. ÎNVĂȚĂMÎNTUL PRIMAR

Învățămîntul primar își propune structurarea competențelor fundamentale necesare continuării studiilor în veriga învățămîntului gimnazial; în acest scop, recurge la o serie de obiective generale.

A. FORMAREA CUNOȘTINȚELOR

A.1. Cunoașterea noțiunilor elementare privind aspectele celor mai generale ale naturii; noțiunilor elementare de matematică

A.2. Cunoașterea limbii române (și a limbii materne în cazul copiilor alolingvi), a momentelor semnificative din istoria națională, precum și a valorilor naționale;

A.3. Cunoașterea unor elemente fundamentale din domeniul artelor.

B. FORMAREA CAPACITĂȚILOR

B.1. Capacități cognitive

B.1.1. Utilizarea diverselor forme elementare ale activității cognitive (analiza, compararea, generalizarea, judecățile, raționamentele simple etc.)

B.1.2. Observarea și descrierea faptelor și a fenomenelor.

B.2. Capacități creative

B.2.1. Aplicarea practică a metodelor de acumulare a informației

B.2.2. Exersarea spiritului investigativ asupra unor obiecte din natură

B.2.3. Elaborarea unor concluzii independente în baza informației receptate

B.2.4. Elaborarea variantelor de soluționare a situațiilor problemă și selectarea celor mai adecvate variante.

B.3. Capacități reflexive

B.3.1. Autocunoașterea și autoaprecierea ca subiect al învățării și ca partener de cooperare în joc și în activitatea educativă

B.3.2. Îngrijirea corpului și a obiectelor personale.

B.4. Capacități de interacțiune socială

B.4.1. Cooperarea cu adulții și colegii în activitatea de învățare și de joc

B.4.2. Implicarea în activitățile în grup

B.4.3. Înțelegerea și respectarea drepturilor și îndatoririlor personale.

B.5. Capacități comunicative:

B.5.1. Receptarea și utilizarea mesajelor scrise și a celor orale

B.5.2. Utilizarea adecvată a termenilor speciali însușiți în procesul de învățare

B.5.3. Ascultarea atentă a partenerului.

B.6. Capacități praxiologice

B.6.1. Utilizarea calculatorului de buzunar

B.6.2. Utilizarea aparaturii audiovizuale

B.6.3. Rezolvarea independentă a problemelor legate de bugetul personal.

B.7. Capacități psihomotrice

B.7.1. Coordonarea mișcărilor

B.7.2. Exactitatea mișcărilor la scris, desen, modelare, aplicare

B.7.3. Capacități motrice generale.

C. FORMAREA ATITUDINILOR:

C.1. Conștientizarea apartenenței la familie, la un grup școlar și social

C.2. Atitudinea pozitivă și responsabilitatea în acțiunile întreprinse

C.3. Grija față de natură

C.4. Perseverență în realizarea activității de învățare.

2.3.2. ÎNVĂȚĂMÎNTUL GIMNAZIAL

Învățămîntul gimnazial își propune printr-o serie de obiective generale să asigure un nivel de formare necesar pentru continuarea studiilor sau pentru intrarea în viața socială.

A. Formarea cunoștințelor:

A.1. Însușirea unui sistem de noțiuni fundamentale legate de om, natură și societate;

A.2. Cunoașterea problemelor centrale ale contemporaneității;

A.3. Cunoașterea elementelor semnificative ale istoriei naționale și ale celei universale, cunoașterea mediului natural al țării și al spațiului geografic mai larg;

A.4. Cunoașterea la un nivel elementar de conversație curentă a cel puțin unei limbi străine de circulație internațională;

A.5. Cunoașterea valorilor reprezentative ale culturii naționale, precum și a achizițiilor celor mai semnificative ale culturii universale.

B. FORMAREA CAPACITĂȚILOR

B.1. Capacități de tip cognitiv

B.1.1. Observarea și descrierea faptelor și a evenimentelor prin utilizarea schemelor raționale și a terminologiei de specialitate;

B.1.2. Utilizarea procedeelor mnemotehnice

B.1.3. Efectuarea analizei, sintezei, generalizării, abstractizării etc., utilizarea noțiunilor, a judecăților și a raționamentelor de diverse tipuri.

B.2. Capacități de tip creativ

B.2.1. Aplicarea practică independentă a principiilor, a legilor, a metodelor etc.

B.2.2. Propunerea de ipoteze, selectarea argumentelor pentru demonstrarea lor etc.

B.2.3. Elaborarea unor soluții originale și independente

B.2.4. Rezolvarea situațiilor-problemă

B.2.5. Inițierea unor activități de tip investigativ

B.2.6. Imaginația creatoare, percepția și gândirea artistică

B.3. Capacități reflexive

B.3.1. Cunoașterea și autoaprecierea, ca subiect al unor activități diverse, ca partener de colaborare și comunicare

B.3.2. Autocontrolul și autoreglarea activității și a comportării în situații de interacțiune

B.3.3. Elaborarea independentă a deciziilor personale

B.3.4. Autodezvoltarea fizică și spirituală

B.3.5. Grija față de propria sănătate fizică și psihică

B.4. Capacități de interacțiune socială

B.4.1. Inițiativă și receptivitate în relațiile interumane

B.4.2. Cooperare constructivă cu persoane de vîrstă și profesie diferită

B.4.3. Toleranța și capacitatea de soluționare a conflictelor

B.4.4. Activitate în grup

B.4.5. Competiția loială

B.4.6. Perceperea adecvată a situațiilor sociale și elaborarea tacticilor comportamentale

B.5 Capacități comunicative

B.5.1. Inițierea și realizarea unor contacte comunicative constructive în activitatea de învățare, cea artistică, sportivă etc.

B.5.2. Receptarea și utilizarea corectă a mijloacelor de comunicare orală și scrisă, verbale și neverbale

B.5.3. Utilizarea cuvîntului ca instrument de cunoaștere și de autoexprimare

B.5.4. Utilizarea adecvată a unor limbaje de specialitate.

B.6. Capacități praxiologice

B.6.1. Utilizarea aparatelor și a tehnicii de uz cotidian

B.6.2. Utilizarea tehnicii informatice

B.6.3. Inițiativa în soluționarea diverselor probleme de ordin personal material

B.6.4. Flexibilitatea în raport cu dinamica lumii înconjurătoare

B.7. Capacități psihomotrice

B.7.1. Capacități motrice generale

B.7.2. Capacități motrice specifice

B.7.3. Mimica și gesturile

C. FORMAREA DE ATITUDINI

C.1. Conștiința apartenenței la neam și la comunitatea umană

C.2. Responsabilitate față de sine, de mediul social și natural apropiat

C.3. Conștientizarea individualității umane ca valoare supremă

C.4. Conștientizarea drepturilor și a obligațiilor în calitate de membru al unei colectivități

C.5. Respectarea valorilor general-umane, sociale, culturale, morale, naționale etc.

2.3.3. ÎNVĂȚĂMÎNTUL LICEAL

Învățămîntul liceal urmărește dezvoltarea competențelor necesare pentru studiile în instituțiile de învățămînt superior și pregătirea personalității pentru viață și activitate independentă.

A. Cunoștințe

A.1. Însușirea unui sistem de cunoștințe științifice în domeniul sociouman, natural sau al artelor; cunoașterea succeselor și problemelor în domeniu

A.2. Cunoașterea metodelor de investigare independentă în domeniu

A.3. Cunoașterea valorilor culturii naționale și universale

A.4. Utilizarea limbilor moderne ca instrumente de cunoaștere și comunicare

B. Capacități

B.1. Capacități de tip cognitiv

B.1.1. Efectuarea operațiilor mintale cu noțiuni științifice

B.1.2. Argumentarea concluziilor și a ipotezelor prin selectarea independentă a informației necesare

B.1.3. Documentarea independentă asupra unor probleme; elaborarea concluziilor

B.1.4. Analiza multidimensională a fenomenelor și a evenimentelor.

B.1.5. Analiza faptelor și a evenimentelor prin prisma legăturilor logice (cauzalitate, interdependență, proveniență comună ș.a.).

B.2. Capacități creative

B.2.1. Inițierea și realizarea unor investigații în domeniul ales

B.2.2. Imaginație creatoare

B.2.3. Propunerea soluțiilor originale în situații problemă

B.2.4. Elaborarea independentă a lucrărilor de tip creativ

B.2.5. Probe de creație în domeniul artei, științei, tehnicii

B.3. Capacități reflexive

B.3.1. Cunoașterea și autoaprecierea sa ca viitor specialist în domeniul respectiv

B.3.2. Elaborarea independentă a deciziilor ce vizează planurile de viață personală și de pregătire profesională

B.3.3. Autorealizarea

B.3.4. Autoperfecționarea fizică și spirituală

B.3.5. Aplicarea inteligentă a regulilor de igienă fizică și acțiunea corectă în fața problemelor de sănătate

B.4. Capacități de interacțiune socială

B.4.1. Cooperarea constructivă cu diverse persoane

B.4.2. Responsabilitatea în relațiile familiale și profesionale

B.4.3. Orientarea în situațiile sociale și elaborarea deciziilor adecvate

B.4.4. Participarea la activitatea grupelor mari

B.4.5. Adoptarea punctelor de vedere diferite și orientarea în vederea formării propriei viziuni

B.5. Capacități comunicative

B.5.1. Inițierea și analizarea unor contacte constructive în cadrul activității și a relațiilor interpersonale

B.5.2. Utilizarea limbajelor de specialitate

B.5.3. Crearea mijloacelor noi de comunicare și autoexprimare

B.6. Capacități praxeologice

B.6.1. Utilizarea cunoștințelor din domeniul studiat la rezolvarea unor probleme cotidiene practice

B.6.2. Inițiativa și participarea activă în formarea bugetului familial

B.6.3. Flexibilitatea în raport cu lumea înconjurătoare

B.6.4. Consumul inteligent și conștient din punct de vedere economic

B.6.5. Competență economică; independență economică la soluționarea unor probleme materiale personale

B.7. Capacități psihomotore

B.7.1. Autoperfecționarea fizică

C. Atitudini

C.1. Atitudine conștientă față de viitoarea profesie și față de familie

C.2. Responsabilitatea față de efectul acțiunilor sale în raport cu mediul natural, cel social și cu propria persoană

C.3. Interes cognitiv pronunțat în domeniul ales: tendința de realizare a potențialului intelectual

C.4. Viziune științifică asupra universului și a influenței omului asupra lumii

C.5. Atitudine conștientă față de obligațiile și datoriile cetățenești

2.4. OBIECTIVELE PE ARII CURRICULARE

2.4.1. OBIECTIVELE PRIVIND LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

I. Obiectivele educației lingvistice

A. Cunoștințe

A.1. Cunoașterea sistemului și a subsistemelor limbii, ca elemente de construcție a comunicării

A.2. Cunoașterea strategiilor și regulilor comunicării sociale

A.3. Stăpânirea resurselor lingvistice care vor asigura inteligibilitatea în diverse situații de comunicare, în registrul scris și oral.

B. Capacități

B.1. Audierea și înțelegerea unei ample varietăți de mesaje avînd caracter utilitar, cognitiv și reflexiv

B.2. Perceperea, construirea, emiterea diverselor acte de vorbire, necesare angajării plenare a persoanei în comunicarea uzuală și culturală, în procesul de cunoaștere și autoreflexie

B.3. Lectura fluentă, comprehensivă a diverselor texte utilitare didactice, științifice, publicistice etc.

B.4. Elaborarea unei ample varietăți de texte orale și scrise utilitare, instructive, reflexive etc.

B.5. Comunicarea în baza reprezentărilor culturale pertinente, care vor permite să înțeleagă și să se facă înțeles în diverse situații de comunicare, în registrul scris și oral.

C. Atitudini

C.1. Conștientizarea valorilor spirituale și etice vehiculate prin limbă și literatură

C.2. Înțelegerea semnificației limbii și a creației spirituale în general în conturarea identității naționale și a integrării acesteia în circuit universal

C.3. Structurarea unui sistem axiologic deschis

C.4. Interiorizarea valorilor democratice ale toleranței și ale dialogului intercultural.

II. Obiective privind educația literar-artistică

A. Cunoștințe

A.1. Cunoașterea valorilor literaturii naționale și a celei universale

A.2. Achiziționarea instrumentarului teoretico-literar și lectoral aferent activității de lectură

A.3. Cunoașterea elementelor specifice limbajului poetic.

B. Capacități

B.1. Conștientizarea activității prelectorale

B.2. Lectura fluentă, expresivă și comprehensivă a unei diversități de texte literare/nonliterare

B.3. Conștientizarea valorilor literaturii naționale. extrapolarea acestora asupra literaturii universale

B.4. Depistarea/discernerea/ interpretarea apropiată a valorilor textelor literare prin descifrarea limbajului poetic

B.5. Dezvoltarea percepției, imaginației, gândirii și creației literare elementare.

C. Atitudini

C.1. Integrarea atitudinală/motivațională/ afectivă în sistemul de valori ale literaturii naționale.

C.2. Evaluarea critică a operelor și fenomenelor literare.

C.3. Permanentizarea trebuinței de lectură și a plăcerii lecturii de destindere.

2.4.2.(1). OBIECTIVELE ȘTIINTELOR SOCIO-UMANE EDUCAȚIE CIVICĂ (MORALĂ), ISTORIE, GEOGRAFIE, DREPT.

A. Cunoștințe

A.1. Cunoașterea evenimentelor personalităților, epocilor istorice, fenomenelor și proceselor naturale în interdependența lor

A.2. Cunoașterea modului de organizare și funcționare a societății umane

A.3. Cunoașterea și însușirea noțiunilor de timp istoric, spațiu istoric și geografic

A.4. Cunoașterea tipurilor de surse istorice, de informare geografică și a modalităților de folosire a acestora

A.5. Cunoașterea limbajului de specialitate (termeni, concepte, probleme, noțiuni, sisteme, structuri)

A.6. Cunoașterea originii problemelor contemporane, a relevanței acestora pentru înțelegerea prezentului

A.7. Cunoașterea drepturilor omului și a egalității între naționalități

A.8. Cunoașterea istoriei și societății românești.

B. Capacități

B.1. Observarea de fapte și fenomene

B.2. Dezvoltarea interesului, reprezentărilor și interpretărilor

B.3. Selectarea și analiza materialelor provenite din diferite surse

B.4. Plasarea evenimentelor și a faptelor în context istoric și geografic

B.5. Aprecierea punctelor de vedere

B.6. Distingerea acțiunilor, opiniilor eronate, a falsificărilor și a stereotipurilor asupra reprezentărilor istorice și geografice

B.7. Raționamente asupra diferitelor versiuni și interpretări

B.8. Ordonarea rațională, independentă, echilibrată a faptelor, evenimentelor, datelor, sistemelor, structurilor

B.9. Analizarea, verificarea, alcătuirea graficilor, schemelor, tabelelor

B.10. Luarea deciziilor.

C. Atitudini

C.1. Conștientizarea apartenenței la un spațiu istoric și geografic (la comunitatea locală, la națiune, la Europa, la întreaga lume)

C.2. Manifestarea respectului față de valori și norme

C.3. Aptivația spre ideal

C.4. Optimism, toleranță

C.5. Aderarea activă la viața democratică

C.6. Contribuția la ocrotirea mediului înconjurător, la înțelegerea reciprocă pe plan internațional și la cea între comunități

C.7. Responsabilitate în utilizarea cunoștințelor

C.8. Devenirea unei personalități oneste, echilibrate, principale

C.9. Respectul față de drepturile omului

C.10. Acceptarea diferențelor etnice, culturale, naturale.

2.4.2.(2). OBIECTIVELE ALTOR ȘTIINȚE SOCIO-UMANE

A. Cunoștințe — capacități

A.1. Cunoașterea principalelor dimensiuni conceptuale și tematice ale reflecției sociale

A.2. Cunoașterea terminologiei specifice a disciplinelor studiate

A.3. Recunoașterea articulării interdisciplinare a științelor socio-umane

A.4. Operarea cu translații de cunoștințe în scopul formării unei gândiri asociative, flexibile, creatoare

A.5. Construirea unor sisteme de referință în abordarea culturii și a civilizației

A.6. Operarea cu coduri verbale și simbolice în planul cunoașterii și al comunicării

A.7. Analiza — sinteza, argumentarea, evaluarea și aplicarea practică a cunoștințelor dobândite

A.8. Structurarea unui sistem axiologic dinamic care să permită realizarea unui echilibru fertil între așteptări, alegeri și decizii

A.9. Formarea unui sistem axiologic personal

A.10. Corelarea dimensiunii istorice a evoluției disciplinelor cu demersurile contemporane.

C. Atitudini

C.1. Înțelegerea și raportarea critică față de dezvoltările teoretice și pragmatice din câmpul socio-uman.

C.2. Disponibilitatea de inițiativă și de participare responsabilă la acțiunea colectivă

C.3. Manifestarea dinamismului necesar integrării într-o societate democratică

C.4. Respect pentru valori, toleranță față de rase, religii, moduri de viață, prin cultivarea interesului pentru calitatea vieții sociale, pentru cooperare și echitate

2.4.3. OBIECTIVELE PRIVIND ȘTIINȚELE (MATEMATICĂ, FIZICĂ, CHIMIE, BIOLOGIE, INFORMATICĂ)

A. Cunoștințele și capacități

A.1. Cunoașterea și înțelegerea terminologiei și a conceptelor sau a modelelor specifice științelor

A.1.1. Reproducerea, denumirea, recunoașterea unor termeni, fapte, reguli, algoritmi, definiții, ale unor concepte și modele consacrate;

A.1.2. Descrierea, compararea, stabilirea de asemănări și de deosebiri, selectarea, clasificarea, analiza, sinteza; construirea unor definiții sau concepte pornind de la fapte, procedee, cunoștințe, noțiuni mai simple;

A.1.3. Identificarea și crearea de probleme noi, pornind eventual de la o situație problemă sau de la un concept dat.

A.1.4. Interiorizarea unei imagini dinamice asupra științei, înțeleasă ca activitate umană, în cadrul căreia ideile științifice se schimbă în timp și sînt afectate de contextul social și cultural; înțelegerea limitelor cunoașterii științifice.

A.2. Tehnica utilizării unor instrumente și procedee practice

A.2.1. Structurarea deprinderilor de lucru cu diferite instrumente de măsură (riglă, compas, cilindru gradat, balanță, termometru, ampermetru, tensiometru, truse etc.);

A.2.2. Însușirea principiilor de utilizare a unor aparate (calculatoare de buzunar, calculatoare personale, microscop), a unor catalizatori, etc.; formarea obișnuinței de a lucra cu acestea în contexte variate;

A.2.3. Folosirea instrumentelor de măsură și a aparatelor în situații practice simple, pentru compararea unor obiecte, fapte sau mărimi, pe baza unor categorii, cum sînt aria, volumul, temperatura, viteza, timpul, presiunea, cantitatea de informație etc.

A.3. Rezolvarea de probleme:

A.3.1. Realizarea efectivă a unor activități cu caracter experimental:

A.3.1.1. Punerea progresivă în practică a unui demers experimental cunoscut și înregistrarea datelor obținute;

A.3.1.2. Punerea în practică a unui demers experimental, înregistrarea datelor obținute și interpretarea acestora;

A.3.1.3. Alegerea și modificarea eventuală a procedeelelor experimentale, în funcție de scopul și tematica urmărite; realizarea propriu-zisă a experimentului; desprinderea concluziilor;

A.3.1.4. Identificarea situațiilor în care este utilă recurgerea la experiment;

A.3.1.5. Imaginarea și crearea unui procedeu experimental adecvat unei anumite situații.

A.3.2. Realizarea unor experimente (concrete, mintale sau prin folosirea unor date obținute pe cale experimentală):

A.3.2.1. Reformularea unei probleme; formularea unei probleme echivalente; particularizarea și/sau generalizarea rezultatelor unei probleme;

A.3.2.2. Construirea unor probleme înrudite cu o problemă sau cu o temă dată;

A.3.2.3. Insușirea unor metode de rezolvare, specifice unor clase de probleme sau exerciții;

A.3.2.4. Transferul și extrapolarea soluțiilor unor probleme pentru rezolvarea altora;

A.3.2.5. Construirea unui model matematic adecvat conținutului unei probleme de fizică, chimie, biologie; construirea de grafice, hărți, tabele, diagrame; interpretarea unor astfel de modele;

A.3.2.6. Construcția altor tipuri de modele, care să reprezinte diverse situații, fapte, relații, idei (diferite de cele matematice), pentru studiul unor fenomene din științe;

A.3.2.7. Imaginarea unor experiențe mentale, utile în rezolvarea unor probleme;

A.3.2.8. Aprecierea critică a unei soluții, din punctul de vedere al corectitudinii, simplității, clarității metodelor aplicate și al semnificației rezultatelor;

A.3.2.9. Compararea soluțiilor unor probleme; desprinderea unor concluzii sau a unor metode mai generale; sesizarea limitelor unor căi de rezolvare.

A.4. Comunicarea

A.4.1. Înregistrarea sistemică a unor date într-o diagramă sau o schemă, în scopul prezentării lor;

A.4.2. Utilizarea terminologiei științifice în situații de comunicare;

A.4.3. Interiorizarea treptată a exigențelor unei exprimări științifice;

A.4.4. Susținerea propriilor idei și puncte de vedere prin argumentare sau formulare de întrebări;

A.4.5. Prezentarea în scris sau oral a propriilor investigații și a rezultatelor acestora; angajarea într-o discuție cu profesorul sau cu colegii, pe marginea acestora;

A.4.6. Comunicarea în cadrul unei activități desfășurate într-un grup restrâns;

A.4.7. Întrebuițarea unor surse secundare (cărți, dicționare, prospecte, înregistrări video, baze de date etc.).

B. Atitudini

B.1. Încrederea în forțele proprii;

B.2. Gîndire deschisă, creativă, flexibilă, spirit de obiectivitate și toleranță;

B.3. Independenței în gîndire și acțiune;

B.4. Cooperarea în calitatea de membru al unui grup;

B.5. Comportament ecologic.

2.4.4. OBIECTIVE PRIVIND STUDIUL ARTELOR

A. Cunoștințe

A.1. Cunoașterea elementelor specifice ale limbajului artistic;

A.2. Cunoașterea semnificațiilor expresive ale limbajului artistic;

A.3. Însușirea unui sistem de noțiuni despre artă (genuri, stiluri etc.);

A.4. Cunoașterea celor mai semnificative creații artistice, precum și a evoluției artelor în timp.

A.5. Cunoașterea trăsăturilor distinctive ale genurilor și ale speciilor de artă.

B. Capacități

B.1. Analiza independentă a creațiilor artistice, prin determinarea genurilor, a formei, a sferei de imagini a acestora, precum și a dispozițiilor și sentimentelor pe care le exprimă;

B.2. Sesizarea frumosului și a mesajului artistic în operele de artă.

B.3. Reproducerea valorilor artistice și crearea unor lucrări personale.

C. Atitudini

C.1. Înțelegerea și aprecierea frumosului în artă;

C.2. Căutarea frumosului și receptivitatea față de acesta.

C.3. Trăirea emoțională a mesajului artistic în operele de artă;

2.4.5. OBIECTIVELE EDUCAȚIEI TEHNOLOGICE

A.1. Cunoștințe

A.1.1. Cunoștințe din domeniul științelor

A.1.1.1. Informații despre noțiunile de bază despre muncă, despre rolul și locul muncii în societate și în viața omului;

A.1.1.2. imagine despre activități economice;

A.1.1.3. informații din domeniul materiilor prime și proprietăților acestora;

A.1.1.4. imagini din domeniul logicii tehnologice și a operațiilor necesare prelucrării materialelor;

A.1.1.5. informații despre istoria marilor descoperiri în domeniul științei și a tehnicii;

A.1.1.6. informații despre evoluția tehnologiilor în domeniile de bază ale activității economice;

A.1.1.7. informații generale despre popor, sat, oraș, despre modul de trai, despre portul și tradițiile poporului nostru, despre arta tradițională și meșteșugărit;

A.1.1.8. cunoașterea unor tehnici și tehnologii de producere a obiectelor de port popular, de uz casnic și de obiceiuri și ritualuri;

A.1.2. Cunoștințe din domeniul științelor socio-umane;

A.1.2.1. Informații despre sănătate și tehnica securității;

A.1.2.2. imagine despre dietetică;

A.1.2.3. informații despre aptitudini și capacități individuale;

A.1.2.4. imagine despre modul de organizare a unor întreprinderi, ateliere.

A.1.3. Cunoștințe în domeniul artei

A.1.3.1. Cunoștințe în domeniul artelor tradiționale și al meșteșugului;

A.1.3.2. informații despre utilizarea diverselor materiale, forme, cromatici, decoruri din arta tradițională.

B.1. Capacități

B.1.1. Capacități de tip cognitiv

B.1.1.1. Observarea faptelor și a fenomenelor în procesul de formare a deprinderilor în diferite activități de muncă;

B.1.1.2. memorarea și reproducerea priceperilor de muncă;

B.1.1.3. analiza, sinteza și compararea obiectelor confecționate;

B.1.1.4. utilizarea în practică a unor aparate, scule de măsurare și fabricarea unor obiecte;

B.1.2. Capacitățile de tip creativ

B.1.2.1. Aplicarea practică a priceperilor, metodelor prin confecționarea obiectelor concrete;

B.1.2.2. elaborarea noilor compoziții;

B.1.2.3. rezolvarea problemelor practice prin metode de incitare a creativității;

B.1.2.4. dezvoltarea gândirii creative și a viziunii spațiale;

B.1.2.5. aplicarea unor deprinderi și informații despre materiale, unelte, componente, echipamente și procese tehnologice în situații noi;

B.1.3. Capacități reflexive

B.1.3.1. Cunoașterea capacităților personale pentru diferite activități de muncă;

B.1.3.2. autoaprecierea, autocontrolul și auto-reglarea prin compararea obiectelor confecționate;

B.1.3.3. elaborarea independentă a deciziilor cu sens personal în confecționarea obiectelor de muncă;

B.1.3.4. autoexprimarea și autorealizarea prin prezentarea produsului de muncă individuală (a obiectului confecționat);

B.1.3.5. autoaprecierea capacităților, alegerea în cunoștință de cauză a viitoarei profesii;

B.1.4. Capacități de interacțiune socială

B.1.4.1. inițiativă în stabilirea relațiilor interpersonale prin apreciere reciprocă;

B.1.4.2. capacitatea de activitate în grup și cooperarea constructivă prin confecționarea obiectelor în colectiv, folosirea metodelor de creativitate;

B.1.4.3. competiția loială — permanenta apreciere a produselor de muncă (organizarea expozițiilor).

B.1.5. Capacități comunicative

B.1.5.1. perceperea adecvată a mesajelor orale și scrise prin metoda de bază a educației tehnologice — metoda algoritmică;

B.1.5.2. ascultarea activă a partenerului prin folosirea metodelor de incitare a creativității ("consensus", "sinctica" etc.);

B.1.5.3. perceperea și interpretarea corectă a mijloacelor comunicative neverbale — folosirea elementelor de desen liniar, semne și desene convenționale, etc.;

B.1.5.4. utilizarea adecvată a unor elemente din limbajul de specialitate conform STASului;

B.1.5.5. descifrarea unor simboluri și a morfologiei motivelor, ornamentelor populare în decorurile pieselor vestimentare, textilelor de interior, obiectelor de uz casnic, etc.

B.1.6. Capacități praxiologice

B.1.6.1. utilizarea obiectelor de muncă, a dispozitivelor, aparatelor și a tehnicilor de uz casnic;

B.1.6.2. perceperea adecvată a noțiunilor de "calitate și economie";

B.1.6.3. trăsături individuale — tenacitatea, sîrguința — ca baza pentru acomodarea personalității în activitatea economică;

B.1.6.4. formarea convingerii că toate tehnologiile sunt destinate omului;

B.1.6.5. afirmarea EU-lui prin cultivarea motivației muncii, a atitudinii pozitive față de proprietate, disciplina și estetica muncii, hărnicia;

B.1.6.6. dezvoltarea curiozității, interesului, și a dorinței de cunoaștere ca elemente necesare pentru dezvoltarea personalității în viață;

B.1.6.7. educația unei atitudini interogative.

B.1.7. Capacități psihomotorice

B.1.7.1. capacități motrice generale;

B.1.7.2. capacități motrice fine;

B.1.7.3. ritmul de lucru.

C.1. Atitudini

C.1.1. manifestarea conștiinței de apartenență la o comunitate națională (arta tradițională și meșteșugul);

C.1.2. respectul valorilor general umane, sociale, economice, culturale etc.;

C.1.3. exersarea drepturilor și a datoriilor la muncă și de studii;

C.1.4. rigoarea, obiectivitate și spirit critic față de sine și de rezultatul muncii proprii;

C.1.5. educația ecologică;

C.1.6. cultivarea dragostei de frumos, de păstrare și valorificare a creației populare;

C.1.7. formarea atitudinii grijului față de patrimoniul național.

2.4.6. OBIECTIVELE PRIVIND STUDIUL LIMBILOR STRĂINE (ENGLEZA, FRANCEZA, RUSA, GERMANA, ITALIANA, SPANIOLA)

A. Cunoștințe

A.1. Cunoașterea sistemului și a sub (sistemelor) limbii străine la nivel practic și funcțional.

A.2. Cunoașterea normelor de utilizare a limbii în diferite situații și disponibilitatea de a recurge la variante situaționale de exprimare/redare a unuia și aceluiași enunț.

A.3. Cunoașterea regulilor și a normelor sociale de comportament al vorbitorilor unei anumite limbi, precum și a aspectelor celor mai semnificative ale tradiției și ale istoriei țării a cărei limbă se învață.

A.4. Integrarea studiilor lingvistice; aprofundarea fenomenelor lingvistice din limba maternă;

B. Capacități

B.1. Audierea și înțelegerea mesajelor cu caracter informațional, utilitar.

B.2. Lectura fluentă și comprehensivă a unor texte în limba străină respectivă.

B.3. Exprimarea logică a unor idei (sub aspectul corectitudinii lexicale, gramaticale, ortoepice, ortografice).

B.4. Adaptarea formelor lingvistice în funcție de situația de comunicare.

B.5. Perceperea textului oral de pe poziția comunicării interculturale.

B.6. Elaborarea unor varietăți de texte orale și scrise (descriptive și narative).

B.7. Sesizarea asemănărilor și a deosebirilor dintre limba străină și limba maternă pentru utilizarea transferului și evitarea interferenței (calculului lingvistic).

C. Atitudini

C.1. Conștientizarea valorilor vehiculare prin limba străină respectivă.

C.2. Deschiderea față de integrarea și cooperarea interculturală.

C.3. Depășirea cadrului etnolingvistic și cultural, în formarea unor valori noi, ca membru al unor comunități mai largi.

2.5. OBIECTIVELE GENERALE ALE DISCIPLINELOR

2.5.1. LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ (LIMBA ȘI LITERATURA MATERNĂ A ALOLINGVILOR)

2.5.1.1. Obiectivele educației lingvistice

A. Cunoștințe

A.1. Înțelegerea structurii și funcționării limbii, ca sistem unitar în permanentă devenire și ca ansamblu al elementelor de construcție a comunicării;

A.2. Cunoașterea limbii pentru a percepe și a realiza fapte de comunicare orală și scrisă, adaptându-se dinamic și eficient la strategiile și regulile interacțiunii sociale;

A.3. Înțelegerea semnificației limbii române în conturarea identității naționale și în integrarea acestora în contextul culturii universale.

B. Capacități:

— Redarea în mod original, într-o formă accesibilă, clară și armonioasă a propriilor idei, judecăți și opinii;

B.1. Dezvoltarea disponibilităților de receptare a mesajelor orale și scrise, a sensibilității, precum și a interesului pentru lectura textelor nonliterare;

B.2. Stăpînirea modalităților principale de înțelegere și interpretare a unor texte nonliterare;

B.3. Însușirea strategiilor, metodelor și tehnicilor riguroase de studiu și activitate independentă;

B.4. Structurarea unei conduite autonome în selectarea, organizarea și utilizarea informației;

B.5. Activarea și dezvoltarea în mod apropiat a operațiilor de gîndire creativă.

C. Atitudini

C.1. Să interiorizeze valorile culturale, naționale și universale vehiculate prin limba română, ca premisă a propriei dezvoltări intelectuale, afective și morale;

C.2. Să-și structureze un sistem axiologic coerent, fundament al formării unei personalități autonome și independente, integrate dinamic în societate.

2.5.1.2. Obiectivele educației literare

A. Cunoștințe:

A.1. Înțelegerea semnificației textului operei, a personajelor, a eroului liric; locul, timpul și modul desfășurării acțiunii (tema, motivul, ideea/ideile, mesajul, atitudinea (poziția) autorului/naratorului/ eroului liric);

A.2. Înțelegerea, la nivel elementar, a funcției limbajului poetic în comunicarea mesajului operei;

A.3. Cunoașterea elementelor componente ale limbajului poetic al operei (cl. V — VII) și al creației scriitorului (cl. VIII — IX);

A.4. Cunoașterea caracteristicilor generale ale stadiilor, tipurilor și formelor activității de lectură;

A.5. Inventarierea caracteristicilor generiale și de structură ale textelor literare abordate/elaborate.

B. Capacități

B.1. Cultivarea capacităților de percepție adecvată a operelor și a fenomenelor literare;

B.2. Dezvoltarea capacităților de a-și imagina contextul sugerat în opera literară, avînd în vedere în permanență cele trei dimensiuni ale acesteia: SPAȚIUL, TIMPUL, MODALITATEA;

B.3. Aprofundarea capacităților de GÎNDIRE POETICĂ, valorificînd permanent principiile fundamentale ale artei (misesis-ul, convenționalitatea, catharsis-ul) și elementele componente ale limbajului poetic;

B.4. Formarea competențelor și a abilităților:

- * de examinare, la stadiul prelectoră, a textului literar în contextul valorilor achiziționate anterior;
- * de lectură/recitare expresivă a textelor literare;
- * de examinare, în conformitate cu scopul formulat, a textelor interpretative din manual și din alte surse;
- * de interpretare apropiată, creativă a textelor literare;
- * de producere a unei varietăți de texte reflexive, interpretative și imaginative.

C. Atitudini

C.1. Conștientizarea valorilor literaturii naționale în calitate de obiecte ale reflectării, obiecte ale dorinței, obiecte ale comunicării poporului român;

C.2. Integrarea atitudinală /motivațională/ afectivă în sistemul de valori al literaturii naționale;

C.3. Cultivarea identității național-culturale, interesul și toleranța pentru valorile literaturii altor popoare;

C.4. Evaluarea critică a textelor literare citite; evaluarea activității proprii de lectură și celei a colegilor;

C.5. Cultivarea capacității de creație artistică, științifico-literară elementară;

C.6. Formarea trebuinței de lectură de destindere, pe care s-o realizeze continuu.

2.5.2. MATEMATICA

Obiective generale ale predării-învățării matematicii

A. Cunoștințe și capacități cognitive, praxiologice

A.1. Înțelegerea conceptului de număr (prin lărgirea progresivă a sferei numerelor studiate: de la numere naturale pînă la numere complexe);

A.2. Utilizarea calculului mental și scris cu numere;

A.3. Efectuarea de estimări și aproximări;

A.4. Cunoașterea și utilizarea regulilor, relațiilor de ordine, surselor, funcțiilor, formulelor, teoremelor, ecuațiilor și inecuațiilor, elementelor din teoria mulțimilor;

A.5. Înțelegerea conceptelor geometrice: figuri, corpuri, relații (de poziție și mișcare în plan și în spațiu);

A.6. Utilizarea unor noțiuni elementare de logică în matematică, de probabilități;

A.7. Organizarea datelor; colectarea, înregistrarea, prelucrarea, reprezentarea și interpretarea datelor;

A.8. Cunoașterea conceptelor de măsurare și măsură.

A.9. Cunoașterea reprezentărilor uzuale ale entităților matematice studiate — concrete, grafice, verbale, algebrice;

A.10. Explorarea posibilităților de construire a unor reprezentări multiple ale aceleași entități matematice;

A.11. Interpretarea unor reprezentări; identificarea și descrierea, cu ajutorul unor modele matematice, desene etc., a unor relații sau situații multiple ilustrate de aceeași reprezentare;

A.12. Imaginarea și folosirea reprezentărilor variate pentru depășirea unor dificultăți sau ca punct de plecare

pentru intuirea, ilustrarea, clarificarea sau justificarea unor idei, algoritmi, metode, căi de rezolvare etc.

A.13.1. Compararea, căutarea de asemănări și deosebiri, clasificarea după unul sau mai multe criterii explicite sau implicite, luate simultan, a unor entități matematice variate (desene, exerciții, probleme cu text, ecuații, expresii verbale etc.);

A.13.2. Folosirea unor comparații și clarificări pentru descoperirea unor proprietăți, reguli, etc.

A.14.1. Construirea și interpretarea unor grafice simple;

A.14.2. Folosirea celor mai diferite repere pentru precizarea poziției unui obiect sau punct, pornind de la exemple variate (tablă de șah, punctele cardinale, rețele de pătrate, latitudinea și longitudinea etc.);

A.14.3. Construirea și interpretarea unor diagrame, tabele, scheme și grafice ilustrând situații cotidiene;

A.14.4. Formarea obișnuinței de a recurge la diverse tipuri de reprezentări pentru clasificarea, rezumarea și prezentarea concluziilor unor experimente simple;

A.14.5. Folosirea reprezentărilor amintite pentru anticiparea unor rezultate sau evenimente; intuirea ideii de dependență funcțională.

A.15.1. Completarea unor succesiuni de numere (figuri, formule), alcătuite după reguli variate;

A.15.2. Intuirea regulii după care este construită la succesiune dată, exprimarea "în cuvinte" sau cu ajutorul unor expresii literare a regulilor descoperite;

A.15.3. Imaginarea unor secvențe alcătuite după o regulă dată sau aleasă;

A.15.4. Determinarea numărului elementelor unei succesiuni date.

A.16.1. Rezolvarea de probleme;

A.16.2. Reformularea unei probleme, formularea unei probleme echivalente sau înrudite;

A.16.3. Generalizarea și particularizarea; folosirea particulizării, generalizării sau analogiei pentru alcătuirea sau rezolvarea de probleme noi, pornind de la o proprietate sau problemă dată;

A.16.4. Însușirea unor metode specifice anumitor clase de probleme;

A.16.5. Transferul și extrapolarea soluțiilor unor probleme pentru rezolvarea altora;

A.16.6. Analiza rezolvării unei probleme din punctul de vedere al corectitudinii, al simplității, al clarității și al semnificației rezultatelor;

A.16.7. Formarea obișnuinței de a verifica dacă o problemă este sau nu determinată, de a căuta toate soluțiile sau de a stabili unicitatea soluțiilor;

A.16.8. Folosirea unor idei, reguli sau metode matematice în abordarea unor probleme practice sau pentru structurarea unor situații diverse.

B. Capacități de comunicare:

B.1. Înțelegerea unei serii de sarcini în diferite contexte;

B.2. Interiorizarea treptată a exigențelor unei exprimări riguroase;

B.3. Interpretarea unui rezultat sau demers în diferite forme matematice studiate anterior;

B.4. Justificarea unui rezultat sau demers recurgând la argumentații;

B.5. Angajarea în discuții critice în jurul unui subiect matematic.

C. Atitudini

C.1. Stimularea curiozității, imaginației, tenacității, perseverenței, încrederii în forțele proprii;

C.2. Dezvoltarea unei gândiri deschise, creative, flexibile și a unui spirit de obiectivitate și toleranță;

C.3. Dezvoltarea independenței în gândire și acțiune; dezvoltarea simțului estetic și critic;

C.4. Încurajarea inițiativei și a disponibilității de a aborda sarcini variate;

C.5. Formarea obișnuinței de a recurge la concepte și metode matematice în abordarea unor situații cotidiene sau pentru rezolvarea unor probleme practice;

C.6. Înțelegerea avantajelor pe care le oferă matematica în abordarea, clarificarea și rezolvarea unor probleme practice sau situații cotidiene și rolul ei în știință, tehnică, științe sociale. Aprecierea activității practice;

C.7. Stimularea unui comportament ecologic;

C.8. Încurajarea unor atitudini favorabile față de știință și de cunoaștere în general.

2.5.3. FIZICA

A. Cunoștințe

A.1. Însușirea de informații științifice: termeni, noțiuni, legi, metode, principii, teorii etc.

— recunoașterea terminologiei științifice adecvate etapelor de vîrstă (corp fizic, proprietate, mărime fizică, lege), fenomen fizic (mecanic, termic, electric, optic etc.), metodă (experimentală și teoretică), principiu, teorie etc.

— definirea unor noțiuni, legi, principii, metode, etc. (viteza, deplasarea, masa, forța, legile lui Newton, Ohm, etc.),

— principiile (cauză-efect, unitatea contrariilor, acțiunilor reciproce, etc.), teoriilor (mecanicii clasice,

cinetico-moleculare, cîmpului electromagnetic, mecanicii cuantice);

— recunoașterea instrumentelor și a aparatelor de măsură (riglă, ruletă, cîntarul, termometrul de laborator și medical, ampermetrul, voltmetrul etc.);

— redarea procedeelelor de măsurare a unor mărimi fizice (distanța, masa, volumul, densitatea, intervalul de timp, temperatura, forța, intensitatea curentului electric, tensiunea electrică etc.);

— identificarea aparaturii de laborator conform destinației:

- studierea unor fenomene,
- verificarea unor legi,
- măsurarea, controlul și reglarea,
- determinarea unor mărimi și constante fizice.

— obținerea informației, folosind metoda experimentală pentru a contura noțiunea de fenomen, proces, lege etc.

— reproducerea formulelor de bază care exprimă anumite legi fizice ($S = v \cdot t$, $t = m/v$, $F = m \cdot a$, $U = I \cdot R$, $Q = I \cdot Rt$, $Q = cm t$, $E_p = mgh$, $E_c = mv^2/r$, $E = h \nu$, etc).

— recunoașterea conexiunilor dintre teme și capitole;

— identificarea simbolicii matematice cu mărimea fizică adecvată și unitățile lor de măsură (deplasarea — cu S (m), viteza — cu v (m/s), accelerația — cu a (m/s²), densitatea — cu (kg/m³), forța — cu F (N), energia cu E (J), intensitatea curentului electric — cu I (A), tensiunea electrică — cu U (V), etc).

A.2. Formarea reprezentărilor generale despre natură (Univers), lume.

A.3. Însușirea unor metode tipice de rezolvare a problemelor.

A.4. Însușirea structurii unor metode de cercetare și cunoaștere (experimentală, analitică, inductivă, deductivă, etc.).

B. Capacități

B.1. Capacități intelectuale

B.1.1. Formarea și dezvoltarea spiritului de observare în activitățile de observare, recunoaștere, măsurare și cercetare pentru a vedea lucrurile și fenomenele așa cum sunt ele în realitate.

B.1.2. Formarea și dezvoltarea capacității de cunoaștere că în realitate există fapte și relații care nu pot fi sesizate în mod direct ci numai prin cercetare cu ajutorul aparatelor, instalațiilor etc.

B.1.3. Formarea și dezvoltarea capacității de abstractizare:

— identificarea obiectelor și fenomenelor din natură în clase de echivalență, în raport cu diverse proprietăți și domenii de cuprindere;

— distingerea claselor sau a variabilelor ascunse în obiecte sau fenomene;

— determinarea relațiilor între aceste clase sau variabile;

— transferarea situației în limbaj general pentru alegerea unui model;

— verificarea dacă modelul realizează toate relațiile ascunse;

— elaborarea unui plan de căutare a structurilor și a relațiilor noi;

— realizarea unui plan, a unei strategii;

— determinarea limitelor de valabilitate a modelului.

B.1.4. Formarea și dezvoltarea capacității de a efectua observații și experimente cu condiția de analizare a rezultatelor calitative și cantitative în baza comparării pentru a ajunge independent la concluzii și generalizări.

B.1.5. Formarea capacității de îmbinare organică a cunoașterii empirice cu cea teoretică.

B.1.6. Formarea capacității de organizare a ansamblului de cunoștințe obținute (empirice și teoretice) într-un sistem logic de cunoaștere a fenomenelor din natură.

B.1.7. Formarea și dezvoltarea capacității de extrapolare a soluțiilor unor probleme simple pentru rezolvarea altora mai complexe și a capacității de comparare a soluțiilor unor probleme pentru desprinderea unor concluzii sau metode noi de rezolvare.

B.1.8. Formarea și dezvoltarea gândirii logice (compararea, abstractizarea, sistematizarea, generalizarea etc), folosind pe larg problemele experimentale, metoda experimentală de cercetare, probleme calitative.

B.1.9. Formarea și dezvoltarea capacității de utilizare sistemică în logica gândirii a principiilor universale de cunoaștere dialectică: cauză-efect, de la general la particular, de la abstract la concret, de la fenomen la esență, unitatea contrariilor, dezvoltării etc.

B.1.10. Formarea și dezvoltarea capacității de utilizare a aparatului logico-matematic în interpretarea datelor experimentale.

B.1.11. Formarea și dezvoltarea capacității de învățare:

- cunoașterea, înțelegerea scopului studierii;
- căutarea informației necesare din manual, literatura suplimentară etc;
- stabilirea relațiilor logice între materia însușită anterior și cea studiată în prezent;

— restructurarea materiei studiate din manual și din literatura suplimentară;

— verificarea valorii și eficienței studierii fizicii.

B.2. Capacități de comunicare

B.2.1. Formarea capacității de exprimare corectă în limbaj științific, în explicarea fenomenelor observate din natură, studiate în condițiile de laborator sau din literatura științifică.

B.2.2. Formarea și dezvoltarea încrederii în propriile idei și puncte de vedere, folosind în argumentare cunoașterea științifică.

B.2.3. Formarea capacității de exprimare în cadrul unor discuții cu profesorul și colegii pe baza observărilor efectuate în natură sau în cercetarea experimentală, teoretică.

B.2.4. Formarea capacității de formulare corectă și logică a întrebărilor, ideilor, argumentelor științifice.

B.2.5. Formarea capacității de prezentare logică în formă orală și în scris a rezultatelor observate din natură, obținute în efectuarea experimentelor de laborator sau din literatura științifică.

B.3. Capacități praxiologice

B.3.1. Formarea și dezvoltarea capacității de cercetare experimentală, însușind treptat tehnica de laborator (instrumentele, aparatele, instalațiile) și metoda experimentală de investigare științifică.

B.3.2. Formarea deprinderilor de dobândire sistematică a informației despre natură (univers), lume.

B.3.3. Formarea deprinderilor de lucru cu diferite instrumente, aparate de măsură și instalații de cercetare în diverse situații practice.

B.3.4. Formarea deprinderii de orientare permanentă în spațiu și timp.

B.3.5. Formarea obișnuinței de reprezentare grafică și în formă de tabel a unor mărimi fizice exprimând unele legi, procese etc.

B.3.6. Formarea deprinderilor de lucru independent și eficient în cercetarea experimentală și teoretică.

C. Atitudini

C.1. Dezvoltarea curiozității, imaginației, interesului, perseverenței și încrederii în propriile forțe prin intermediul cunoașterii fenomenelor din natură.

C.2. Formarea și dezvoltarea interesului față de fizică, în baza predării-învățării disciplinei.

C.3. Conștientizarea avantajelor pe care le oferă fizica în cunoașterea lumii (naturii, Universului, omului etc.) și aplicarea lor în practica omenirii.

C.4. Formarea și dezvoltarea spiritului didactic al cunoașterii științifice despre natură.

2.5.4. BIOLOGIA

A. Cunoștințe

A.1. Cunoașterea structurii și nivelurilor de organizare a materiei vii (celular, individual, populațional, de specie, biocenoic, biosferic), precum și relațiile ei cu factorii abiotici.

A.2. Cunoașterea structurii, componenței și legității fenomenelor ambiante, a proceselor ce se derulează evolutiv în biosferă.

A.3. Cunoașterea mecanismelor principale de asigurare a integrității anatomo-fiziologice a organismelor (inclusiv a omului).

A.4. Sesizarea locului și rolului obiectului, a corelației cu alte discipline.

A.5. Cunoașterea omenilor de utilitate a diferitor plante și animale, folosul și dauna lor relativă.

A.6. Cunoașterea ipotezelor principale existente despre apariția vieții pe Pământ, precum și a factorilor, etapelor și direcțiilor evoluției lumii organice.

B. Capacități

B.1. Capacități cognitive

B.1.1. Compararea diferitelor forme de viață, analiza superiorităților (inferiorităților) de structură a organismului vizat, sistematizarea, după diverse principii (propușe și arbitrare), a veșuitoarelor cu organizare diferită ori similară.

B.1.2. Reprezentarea schematică (desen, tabel etc.) a sistemelor vitale ale organismelor (inclusiv ale omului), selectarea și utilizarea plantelor pentru ierbare, insectelor pentru colecții ș.a.

B.1.3. Detectarea elementelor unei ambianțe cu evidențierea aspectelor estetice ale subiectului vizat.

B.1.4. Identificarea și nominalizarea principalelor grupe de organisme din localitate.

B.1.5. Formularea corectă a scopului investigației și a succesului activității experimentale.

B.1.6. Efectuarea a observațiilor asupra schimbărilor naturii, sistematizarea, înregistrarea și analiza acestor observații.

B.1.7. Modelarea a proceselor ecologice, precum și a posibilităților de dirijare a acestora.

B.2. Capacități de comunicare

B.2.1. Utilizarea literaturii de specialitate.

B.2.2. Exprimarea coerentă a impresiilor și atitudini față de animalele și plantele, care ne înconjoară.

B.2.3. Alcătuirea comunicărilor cu caracter statistic,

care vizează diferite procese biologice, ecologice, aspecte medicinale ș.a.

B.2.4. Participarea la concursuri, victorine, jocuri distractive și competitive, organizarea corespondențelor tematice.

B.3. Capacități praxiologice

B.3.1. Utilizarea în procesul de investigații a tehnicii informative și aparatelor de cercetare: microscop, lupă, pipetă, pincetă, coloranți etc.

B.3.2. Participarea activă și competența la măsurile structurilor ecologice de diferit rang și statut.

B.3.3. Acordarea primului ajutor în cazul diferitelor traume, intoxicații, termolezări, hemoragii ș.a.

C. Atitudini

C.1. Formarea unei culturi generale a respectului și responsabilității față de mediul ambiant, societate, precum și a unor competențe față de fiziologia și igiena personală.

C.2. Educarea toleranței și a atitudinii grijulii față de orice ființă vie și față de natura nevie — lăcaș al vietăților.

C.3. Educarea unui mod sănătos de viață — respectarea regimului zilei și a normelor de alimentare; sesizarea responsabilității personale față de sănătatea societății, familiei.

C.4. Conștientizarea posibilității de soluționare a problemelor de diferit ordin (ecologice, alimentare, demografice, medicinale ș.a.), avînd în vedere interpenetrarea naturii cu societatea umană.

C.5. Sesizarea aportului biologiei și a științelor în general la procesul de formare a concepției filozofice despre natură și societate.

C.6. Sesizarea întrepătrunderii și a indivizibilității științelor; a aparenței studierii anumitor domenii științifice relativ izolate.

C.7. Conștientizarea aportului generațiilor precedente în procesul de acumulare și transmitere a informației — factor decisiv al evoluției societății umane.

2.5.5. CHIMIA

A. Cunoștințe și capacități cognitive

A.1. Cunoașterea compoziției structurii substanțelor, a proprietăților chimice și a dependenței proprietăților de structură.

A.2. Cunoașterea substanțelor cu proprietăți importante.

A.3. Cunoașterea legităților subiacente reacțiilor chimice și a căilor de dirijare a lor în scopul obținerii de substanțe, materiale, energie.

A.4. Înțelegerea necesității de a obține substanțe și materiale cu proprietăți importante.

A.5. Cunoașterea unității materiale a substanțelor în baza unității naturii, legăturii chimice și a transformării în timpul reacțiilor chimice;

A.6. Înțelegerea utilizării deșeurilor rezultate din activitatea umană (utilizare eficientă, ecologie pură) în industria chimică, alimentară, în producerea materialelor de construcție, a preparatelor medicinale și farmaceutice, a detergenților etc.

A.7. Înțelegerea posibilităților de utilizare a produselor chimice în agricultură, în industrie și în viața cotidiană.

B.1. Capacități de comunicare

B.1.1. Înțelegerea sarcinilor în diferite contexte;

B.1.2. Discutarea mai multor abordări posibile ale unei sarcini de lucru;

B.1.3. Formularea întrebărilor pentru elucidarea propriilor idei, susținerea ideilor personale și a punctelor de vedere prin argumente;

B.1.4. Înregistrarea sistematică a rezultatelor și prezentarea orală și în scris a acestora; recursul la diagrame și scheme;

B.2. Capacități praxiologice

B.2.1. Utilizarea substanțelor chimice, a aparatelor și veselei chimice;

B.2.2. Obținerea substanțelor cu proprietăți importante și materialelor valoroase pentru om;

B.2.3. Dezvoltarea dexterităților, formarea capacității de a aprecia și a efectua activități practice;

B.2.4. Formarea obișnuinței de a recurge la concepte și metode chimice în abordarea unor situații cotidiene sau pentru rezolvarea unor probleme practice;

B.2.5. Abordarea și rezolvarea problemelor economice cotidiene; înțelegerea avantajelor pe care le oferă chimia în soluționarea lor;

C. Atitudini

C.1. Stimularea curiozității și a imaginației, a tenacității, perseverenței, încrederii în forțele proprii;

C.2. Dezvoltarea unei gândiri deschise, creative, flexibile;

C.3. Dezvoltarea unui spirit de obiectivitate și de toleranță, a capacității de a lucra în grup;

C.4. Dezvoltarea independenței în gândire și acțiune;

C.5. Stimularea inițiativei și a disponibilității de a aborda sarcini variate; înțelegerea avantajelor pe care le oferă chimia în rezolvarea unor astfel de probleme și situații.

2.5.6. INFORMATICA

A. Cunoștințe

A.1. — cunoașterea arhitecturii și principiului de funcționare a computerului;

— cunoașterea metodelor de acumulare, reprezentare, păstrare și prelucrare a informației cu ajutorul computerului;

— cunoașterea specificului de comunicare a omului cu computerul (noțiune de executant, algoritm. forme de reprezentare și proprietățile algoritmului);

— cunoașterea etapelor de rezolvare a problemelor la computer;

— cunoașterea evoluției tehnicii de calcul;

— cunoașterea tipurilor de date, a operațiilor posibile asupra lor și realizarea lor la computer;

— cunoașterea instrucțiunilor unui limbaj de programe de nivel înalt;

— cunoașterea specificului soluției analitice și de simulare în rezolvarea problemelor la computer;

— cunoașterea unităților de măsură a informației reprezentate în computer;

— cunoașterea posibilităților și domeniilor de aplicare a editoarelor grafice, muzicale, de texte, a sistemelor informatice, a bazelor de date, a tabelelor electronice;

— cunoașterea conceptului sistemelor informatice, a principiilor după care ele se clasifică.

B. Capacități

B.1. — înțelegerea la nivel cotidian a noțiunilor de informație, suport de informație și rolul informației în societate;

— aprecierea volumului de informație de pe suportul concret de informație;

— înțelegerea principiului de lucru al computerului, al utilajului periferic;

— selectarea utilajului și a softului necesar atingerii scopului pus, rezolvării problemei date;

— înțelegerea noțiunii de sistem informatic;

— însușirea principalelor caracteristici ale bazelor de date, a tabelelor de calcul;

— redactarea și prelucrarea informației stocate în baze de date, tabele de calcul, editoare de texte, grafice, muzicale;

— însușirea metodelor de cercetare și cunoaștere cu ajutorul computerului;

— însușirea unor metode standard de rezolvare a problemelor și utilizarea lor în situații nestandard;

— înțelegerea noțiunii de constantă și variabilă;

— utilizarea corectă a instrucțiunilor unui limbaj de programare la rezolvarea problemei conform algoritmului dat;

— formularea corectă a problemei ce va fi rezolvată la computer;

— construirea modelului, elaborarea algoritmului și a programului pentru modelul dat;

— analiza rezultatelor obținute în urma rezolvării problemei la computer;

— înțelegerea esenței algoritmului principal și al subalgoritmului, al modului de executare a lor;

— partajarea problemei și utilizarea algoritmilor deja alcătuiți ca subalgoritm;

— înțelegerea dependenței rezolvării problemei de repertoriul de instrucțiuni al executantului;

— detectarea erorilor în algoritmul de rezolvare a problemei concrete;

— selectarea și corectarea algoritmilor existenți pentru situații noi;

B.1.1. — perceperea rolului, locului computerului și influența lui asupra dezvoltării societății;

— perceperea adecvată a influenței revoluției informaționale asupra omului și elaborarea tacticii comportamentale adecvate;

— perceperea adecvată a mesajelor transmise de computer și utilizarea adecvată a limbajelor speciale în procesul de comunicare cu el;

— utilizarea softului educațional și utilitar la rezolvarea problemelor apărute;

— acomodarea la dinamica softului și al tehnicii informaționale;

— manifestarea conștiinței față de acțiunile proprii în lucrul cu softul cu destinație comună;

— asumarea responsabilității utilizării computerului, a sistemelor informatice, a rețelelor de calculatoare.

2.5.7. ISTORIA

A. Cunoștințe

A.1. Cunoașterea conceptelor de bază referitor la cele mai importante momente legate de evoluția omenirii.

A.2. Cunoașterea noțiunilor de bază ale istorismului.

A.3. Cunoașterea legităților dezvoltării societății omenesti din cele mai vechi timpuri pînă în prezent.

A.4. Cunoașterea principiilor de bază în organizarea și funcționarea societății.

A.5. Cunoașterea timpului istoric în succesiunea sa.

A.6. Cunoașterea spațiului istoric, a particularităților sale, a integrării lui în evoluția societăților umane.

A.7. Cunoașterea limbajului de specialitate în stăpînirea informațiilor despre evenimente, personalități, epoci istorice.

A.8. Cunoașterea tipurilor de surse istorice, prin raportarea acestora la epocile despre care dau informații.

A.9. Cunoașterea cauzelor care au dus la schimbări, formulînd explicații legate de acestea.

A.10. Cunoașterea noțiunii de "civilizație" în diversitatea sa (socială, economică, tehnică, culturală, mentală).

A.11. Cunoașterea mecanismelor determinante în evoluția societății (adaptare, schimbare, condiționare etc.).

B. Capacități

B.1. Structurarea într-un discurs a cunoștințelor despre o problemă istorică determinată;

B.2. Selectarea și analiza materialelor provenite din diferite surse.

B.2.1. Analiza și structura unei situații istorice.

B.3. Identificarea diferențelor dintre două sau mai multe interpretări date unui eveniment istoric.

B.4. Plasarea evenimentelor istorice în contextul epocilor studiate.

B.5. Distingerea acțiunilor, opiniilor contrare asupra reprezentărilor istorice.

B.6. Utilizarea corectă a limbajului istoric.

B.7. Cunoașterea tehnicii de elaborare a unei comunicări orale sau scrise utilizând sursele variate.

B.8. Aprecierea diferitor puncte de vedere.

B.9. Orientarea în timp prin folosirea convențiilor uzuale.

B.10. Formularea explicațiilor cauzale.

B.11. Formularea comparațiilor și stabilirea relațiilor.

B.12. Anticiparea consecințelor.

B.13. Construirea ipotezelor.

B.14. Operarea cu criterii de relevanță și adevăr în sfera opiniilor, judecăților.

B.15. Cultivarea interesului pentru calitatea vieții sociale, pentru cooperare și echilibru.

C. Atitudini

C.1. Manifestarea conștiinței față de apartenența la o comunitate națională și general umană.

C.2. Respectul valorilor general-umane, sociale, culturale și recunoașterea unor principii și norme morale drept criterii.

- C.3.** Acceptarea diferențelor etnice și culturale.
- C.4.** Înțelegerea importanței de a se angaja în viața democratică.
- C.5.** Toleranța, onestitatea și echilibrul.
- C.6.** Contribuție la înțelegerea reciprocă pe plan internațional și la cea între comunități.
- C.7.** Manifestarea dorinței de a participa la diverse proiecte.
- C.8.** Promovarea valorilor democratice și a toleranței.
- C.9.** Manifestarea respectului față de alte rase, religii, moduri de viață.

2.5.8. GEOGRAFIA

A. Cunoștințe

A.1. Cunoașterea poziției și a localizării (a poziției geografice a Republica Moldova, a rolului structurii geografice în determinarea unității poporului).

A.2. Cunoașterea principalelor sisteme ale Pământului (relief, sol, ape, clima, vegetație), pentru a înțelege legătura între ecosisteme.

A.3. Cunoașterea sistemelor socio-economice (agricultură, așezări, transport, industrie, comerț, populație etc.) pentru înțelegerea spațiului geografic, a condițiilor naturale.

A.4. Cunoașterea peisajelor naturale.

A.5. Cunoașterea și înțelegerea structurii și proceselor naturale.

B. Capacități

B.1. Observarea pe teren și alcătuirea hărților.

B.2. Analiza și aplicarea statisticilor.

B.3. Identificarea problemelor și subiectelor de interes.

B.4. Structurarea și colectarea informațiilor.

B.5. Prelucrarea datelor.

- B.6.** Descifrarea, numărarea și alcătuirea de grafice.
- B.7.** Identificarea și generalizarea de decizii.
- B.8.** Practicarea metodelor geografice în folosirea formelor de date verbale, vizuale, simbolice, cantitative.

C. Atitudini

C.1. Păstrarea sănătății Pământului și frumuseții acestuia.

C.2. Participarea activă la abordarea și soluționarea problemelor legate de mediul înconjurător cu care se confruntă pământul.

C.3. Utilizarea adecvată și conștiințioasă a cunoștințelor geografice.

2.5.9. EDUCAȚIA MUZICALĂ

A. Cunoștințe

A.1. Cunoașterea elementelor limbajului muzical și perceperea lor ca mijloace de expresivitate muzicală determinante în crearea imaginilor muzicale.

A.2. Cunoașterea sferelor principale de expresivitate muzicală (cîntecul, marșul, dansul), determinarea trăsăturilor distinctive, specifice, perceperea semnificațiilor emoționale a lor.

A.3. Cunoașterea noțiunilor de sinteză și punctuație muzicală și semnificațiile lor.

A.4. Cunoașterea formelor muzicale ca structură și mijloc de redare a mesajului muzical.

A.5. Cunoașterea școlilor componistice europene (curent, stil, epocă, compozitori, creații).

A.6. Cunoașterea unui repertoriu vast de creații din tezaurul muzicii naționale și universale.

A.7. Inițierea permanentă în cunoașterea tezaurului muzical al umanității.

B. Capacități

B.1. Cultivarea aptitudinilor de percepere și interpretare expresivă a muzicii.

B.2. Dezvoltarea capacităților muzicale generale și a celor psihomotoare.

B.3. Dezvoltarea capacității de a pătrunde în sfera intonațională, imagistică, de mesaje ale muzicii.

B.4. Cultivarea capacităților creative prin practicarea activităților specifice muzicale.

B.5. Formarea deprinderilor elementare de scris-citit muzical, distingerea elementelor de bază ale construcției muzicale ca modalități esențiale de abordare și înțelegere a mesajului artistic.

C. Atitudini

C.1. Dezvoltarea interesului și dorinței de inițiere permanentă în noutățile muzicale, integrare în activități muzicale etc.

C.2. Cultivarea gustului artistic evoluat cu capacitate de apreciere competentă a operelor muzicale.

C.3. Educarea dragostei față de cultura muzicală populară și apreciere adecvată a valorilor muzicii profesioniste naționale.

C.4. Cultivarea sensibilității pentru frumos și capacității de a-l crea și integra ca pe un act esențial al vieții spirituale.

2.5.10. ARTE PLASTICE

A. Cunoștințe

A.1. Cunoașterea elementelor limbajului artistico-plastic și semnificația lor.

A.2. Însușirea unui sistem de noțiuni despre artă plastică (populară, profesionistă, națională și universală).

A.3. Cunoașterea celor mai semnificative opere și autorii lor, curente, stiluri, epoci din tezaurul plastic național și universal.

B. Capacități

B.1. Capacitatea de exprimare a imaginației și a atitudinii proprii prin mijloacele și procedeele artistico-plastice, prin tehnici de lucru, accesibile și intrigante pentru vârsta respectivă.

B.2. Sesizarea armoniei și a frumosului din natură, viață și artă, în baza trăsăturilor fundamentale ale artelor plastice, care ar exclude tendințele spre Kitch.

B.3. Crearea de noi valori de expresie plastică, accesibile vârstei respective.

B.4. Analiza independentă, generalizarea și sinteza creației artistice prin determinarea limbajului plastic a semnificațiilor expresive ale compozițiilor, a mesajului, subiectului, precum și a dispozițiilor și sentimentelor desprinse din acestea.

C. Atitudini

C.1. Înțelegerea, aprecierea și savurarea frumosului în artele plastice, natură și viață.

C.2. Dorința de a crea frumosul și de a intra în contact permanent cu lumea artelor plastice.

C.3. Trăirea emoțională a mijloacelor de expresie plastică în mesajele operelor de artă veritabilă.

2.5.11. EDUCAȚIA COREGRAFICĂ

A. Cunoștințe

A.1. Cunoașterea genurilor de bază ale coregrafiei și dansuri al acelor genuri distinctive.

A.2. Cunoașterea particularităților distinctive ale genurilor, speciilor de dans inclusiv cele autohtone.

A.3. Cunoașterea terminologiei de bază (dans, mișcare, gest, pantomimă, balet, coregrafia, cultură posturală și alt.).

A.4. Cunoașterea aspectelor generale a istoriei coregrafiei, realizările personalităților ilustre.

A.5. Cunoașterea regulilor de comportare în dans.

B. Capacități

B.1. Coordonarea mișcărilor în dans, orientarea liberă în spațiu și în timp.

B.2. Cultivarea capacității de a efectua mișcări expresive după muzică.

B.3. Redarea nuanțelor specifice în dansurile de caracter.

B.4. Analiza lucrărilor coregrafice, determinarea genului.

B.5. Redarea imaginii muzicale în intermediul artei coregrafice prin mijloacele ei specifice.

B.6. Cultivarea capacității de a compune elemente de dans, studii, dansuri.

B.7. Dezvoltarea deprinderii, capacității de a manifesta plastic în sens coregrafic în viața cotidiană (estetica posturală, mersul, gesturile, mimica, etc.).

C. Atitudini

C.1. Formarea poziției estetice a fiecărui elev prin gestul estetic și artistic, prin capacitatea de a percepe frumosul.

C.2. Trezirea și consolidarea interesului copiilor pentru această disciplină, a le stimula asiduitatea și dragostea de a munci.

C.3. Educarea atitudinii grijului de tradițiile și obiceiurile naționale.

C.4. Educarea la copii a manierelor frumoase, a atenției reciproce, a relațiilor de prietenie dintre băiat și fată și invers.

2. 5.12. EDUCAȚIA FIZICĂ

A. Cunoștințe și capacități

A. 1. Formarea cunoștințelor igienico-sanitare, de igienă a activității motrice; cunoștințelor interdisciplinare (educația fizică, anatomie, fiziologie, psihologie); cunoștințelor despre influența exercițiilor fizice asupra organismului uman; cunoștințelor despre executarea exercițiilor fizice cu scop variat.

A. 2. Educarea la nivel optim a calităților fizice de bază și combinate: viteză, forță, rezistență, îndemnare, detentă, mobilitate etc.

A. 3. Dezvoltarea capacităților aplicative: echilibru, escaladare, tîrîre, tracțiune, transport de greutate, alergare pe teren accidentate etc.; coordonarea, precizarea distanței în ochi, distribuția atenției.

A. 4. Dezvoltarea curajului, hotărîrii, insistenței, răbdării, perseverenței, activismului motric etc.

A. 5. Dezvoltarea normală a indicilor morfo-funcionali; formarea ținutei corecte.

A. 6. Formarea deprinderilor de bază: mers, alergare, aruncare, săritură.

A. 7. Formarea deprinderii de a practica exercițiile fizice independent.

A. 8. Formarea capacității de măsurare și evaluarea rezultatelor activității motrice.

A. 9. Dezvoltarea calităților cognitive: gîndirea, imaginația, percepția.

A. 10. Dezvoltarea expresivității mișcărilor, simțului ritmului, îmbinării și coordonării mișcărilor cu muzica.

A. 11. Formarea priceperilor de relaxare psiho-motoră.

B. Atitudini

B. 1. Flexibilitatea, adaptarea și rezistența la situații motrice, la condiții variate sau dificile de mediu.

B. 2. Independenței, autocontrolului, disciplinei, stăpînirii de sine, conștiințozității, compasiunii, atitudinii de organizare, creativitate; inițiativei, responsabilității.

B. 3. Conștiința de sine, spiritului etic demn civilizată, punctualității.

2. 5. 13. LIMBA ROMÂNĂ ÎN ȘCOLILE ALOLINGVE

A. Cunoștințe

A. 1. Cunoașterea sistemului și (sub) sistemelor limbii ca elemente de construcție ale comunicării orale/scrise.

A. 2. Cunoașterea normelor de utilizare a limbii în diverse situații de exprimare/comunicare.

A. 3. Utilizarea și transformarea formelor lingvistice adecvate situației.

A. 4. Cunoașterea regulilor și normelor sociale de comportament a vorbitorilor limbii, tradiției, istoriei, culturii statului habilitat.

B. Capacități

B. 1. Audierea /înțelegerea/ redarea mesajelor cu caracter divers.

B. 2. Lectura fluentă comprehensivă a textelor coerente despre cultura și civilizația din arealul lingvistic românesc.

B. 3. Demonstrarea și aprecierea proceselor, faptelor din societate și natură, mediul ambiant și viața cotidiană.

B. 4. Practicarea comunicării în diverse circumstanțe de raport (personal, familial, grup social etc.).

B. 5. Disponibilitatea de exprimare/redarea variantelor situative a unuia și aceluiaș enunț.

B. 6. Perceperea mesajului de pe poziția comunicării interculturale.

B. 7. Conștientizarea mesajelor audiate /scrise/ citite.

B. 8. Interarea cunoștințelor, fenomenelor lingvistice, bilingve.

B. 9. Inserția pleneră a absolventului în viața socială, economică, culturală.

B. 10. Disponibilitatea de a continua studiile în limba română în învățământul profesional-tehnic, universitar, postuniversitar.

C. Atitudini

C.1. Motivarea oportunității de a poseda limba română ca factor cultură-comunicare în spațiul habitat.

C. 2. Aderarea la valorile materiale și spirituale ale poporului a cărui limbă se învață.

C. 3. Depășirea cadrului propriei culturi prin însușirea celei de a doua, a treia limbă.

2. 5.14. EDUCAȚIA CIVICĂ (MORALĂ)

1. Posedarea unor virtuți morale, civice ca: bunătatea, iubirea, gingășia, cinstea, dreptatea, răbdarea etc.

2. Manifestarea dorinței de a participa la diferite proiecte, activități (de ajutor, de binefacere).

3. Capacitatea de a analiza și aprecia informațiile, motivațiile și consecințele actelor sale după dimensiunea lor morală, ajungând la conducerea de sine (autoconducere), liberă și responsabilă.

4. Manifestarea respectului față de valori și norme, respect pentru oameni și de sine, tendințe spre ideal.

5. Exersarea voinței în depășirea dificultăților.

6. Valorificarea obiceiurilor, tradițiilor, datinelor naționale.

7. Valorificarea creativă ceea ce a acumulat.

8. Cooperarea și colaborarea cu diferite persoane, indiferent de rasă, sex, religie.

9. Manifestarea dorinței de a rezolva conflictele pe cale pașnică.

10. Contribuție la înțelegerea reciprocă pe plan internațional și între comunități.

2.5.15. PSIHOLOGIA

A. Cunoștințe

A.1. Cunoașterea noțiunilor psihologice fundamentale: psihologia, psihic, conștiință, inconștient, subconștient, activitate, personalitate, ș.a.;

A.2. Cunoașterea esenței psihologice a personalității, a structurii ei, a legităților de dezvoltare și a condițiilor de formare;

A.3. Informație asupra procesului de cunoaștere umană, legităților și a condițiilor de realizare eficientă a lui.

A.4. Cunoașterea esenței psihologice a activității și a creației umane.

A.5. Cunoașterea particularităților individuale și de vîrstă a dezvoltării psihice.

A.6. Cunoașterea esenței comunicării, a relațiilor interpersonale și locului lor în structura personalității.

B. Capacități

B.1. Capacități cognitive.

B.1.1. Operarea cu noțiuni psihologice.

B.1.2. Utilizarea procedeeleor mnemice în activitatea de învățare.

B.1.3. Recunoașterea faptelor, mecanismelor și legităților psihologice în situații vitale concrete.

B.2. Capacități de tip creativ

B.2.1. Elaborarea unor metode simple de cercetare psihologică.

B.2.2. Executarea unor cercetări experimentale simple în scopul controlării unor ipoteze și a elaborării unor concluzii generale independente.

B.2.3. Elaborarea independentă a unor procedee metodice de cercetare a fenomenelor psihice.

B.2.4. Emiterea ipotezelor referitor la legăturile dintre calitățile psihice și metodele comportamentale.

B.2.5. Aplicarea practică a legităților și regularităților psihologice.

B.3. Capacități reflexive

B.3.1. Aplicarea metodelor speciale în scop de auto-cunoaștere, a temperamentului, capacităților, auto-aprecieri și a altor calități psihice.

B.3.2. Autoreglare emoțională.

B.3.3. Autoreglare a proceselor intelectuale în cadrul activității de învățare.

B.3.4. Autodeterminare profesională.

B.3.5. Elaborarea unor programe simple de auto-cunoaștere și autodezvoltare.

B.4. Capacități de interacțiune socială

B.4.1. Soluționarea unor conflicte prin aplicarea metodelor speciale.

B.4.2. Elaborarea unor tactici de comportament argumentate psihologic.

B.4.3. Utilizarea procedeelelor speciale pentru inițierea conflictelor.

B.5. Capacități comunicative

B.5.1. Priceperea de a asculta.

B.5.2. Perceperea și utilizarea adecvată a mijloacelor neverbale de comunicare.

B.5.3. Reglarea activității comunicative prin aplicarea procedeeilor speciale psihologice.

B.5.4. Utilizarea adecvată a termenilor psihologici.

B.6. Capacități praxeologice

B.6.1. Utilizarea computerului pentru efectuarea unor calcule la prelucrarea datelor experimentale (media aritmetică, abaterea standard, ispersia).

B.6.2. Elaborarea unor programe simple pentru dezvoltarea capacității de acomodare la dinamica lumii înconjurătoare.

B.7. Capacități psihomotore

B.7.1. Utilizarea unor procedee speciale pentru dezvoltarea coordonării sensomotorie.

C. Atitudini fundamentale

C.1. Empatie.

C.2. Conștientizarea personalității ca valoare supremă.

C.3. Loialitate.

C.4. Acceptarea unicității și diversității personalității umane.

2.6. Planul de învățămînt de bază

Discipline de învățămînt	Învățămîntul primar				Învățămîntul gimnazial							
	clase/nr. de ore				clase/nr. de ore							
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Limba maternă	7	6	6	6	14	4	4	4	4	5/3/	5/3/	4/3/
2. Limba română (alolingv.)	2	3	4	4	3	3	3	3	3	4/3/	4/3/	4/3/
3. Matematica (interdisciplinar)	3	3	4	4	4	4	4	4	4	3/5/	3/5/	3/5/
4. Limba străină I	-	2	2	2	2	2	2	2	2	3/2/	3/2/	3/2/
5. Limba străină	-	-	-	-	2	2	2	2	2	3/2/	3/2/	3/2/
6. Cunoașterea lumii	-	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
7. Științele naturii	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
8. Biologie	-	-	-	-	-	2	2	2	2	1/2/	1/2/	1/2/
9. Fizica	-	-	-	-	-	1	2	2	2	-	-	-
10. Chimia	-	-	-	-	-	-	2	2	2	1/2/	1/2/	1/2/
11. Istoria	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2
12. Psihologia	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-
13. Economie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
14. Filozofie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
15. Geografia	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1
16. Cultura civilă	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
17. Educația tehnologică (interdisciplinar)	1	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
18. Educația artistică	3	3	3	3	3	3	2	2	2	1	1	1
19. Educația fizică	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
20. Componentul școlii	3	2	2	3	3	5	5	5	5	5	5	5
TOTAL:	19	21	23	24	27	30	32	32	33			

Discipline opționale

- 1. Educația ecologică**
- 2. Religia**
- 3. Coregrafie**
- 4. Filozofia pentru copii**
- 5. Limba latină**
- 6. Istoria culturii**
- 7. Istoria artei**
- 8. Istoria religiei**
- 9. Stenodactilografie**
- 10. Logica**

Hirtie ofset nr. 1. Format 60x84/16.
Tipar ofset. Coli de tipar 4.5.
Tirajul 200 ex. Comanda 969.

Comanda executată la întreprinderea
editorial-poligrafică

S.A. "TIPCIM"

4100, or. Cimișlia, str. C. Stamati, 13

